

Βρυξέλλες, 3 Ιουνίου 2022
(OR. en)

9789/22

AGRI 225
AGRIORG 56
AGRIFIN 50

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Αντιπροσωπίες
Θέμα:	Η κατάσταση των γεωργικών αγορών, ιδίως μετά την εισβολή στην Ουκρανία

Σε συνέχεια του εγγράφου 9221/22, επισυνάπτεται στο παράρτημα για τις αντιπροσωπίες προπαρασκευαστικό έγγραφο για τη συζήτηση κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου (Γεωργία και Αλιεία) της 13ης Ιουνίου, το οποίο περιέχει ενημέρωση σχετικά με την κατάσταση των γεωργικών αγορών της ΕΕ και άλλες σχετικές πληροφορίες.

Ενημέρωση σχετικά με την κατάσταση των γεωργικών αγορών

1. Ο γεωργικός τομέας της ΕΕ εξακολουθεί να υφίσταται σημαντική πίεση λόγω της αύξησης του κόστους της ενέργειας και άλλων εισροών ήδη πριν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, η οποία ενισχύθηκε από τον πόλεμο και τις επιπτώσεις του στην παραγωγή, τις τιμές και το εμπόριο γεωργικών προϊόντων. Τα τελευταία στοιχεία επιβεβαιώνουν, ωστόσο, ότι ο επισιτιστικός εφοδιασμός της ΕΕ δεν τίθεται σε κίνδυνο χάρη στην ενιαία αγορά και την ΚΓΠ, οι οποίες έχουν καταστήσει την ΕΕ αυτάρκη για τα περισσότερα γεωργικά προϊόντα. Εν τω μεταξύ, οι τιμές για ορισμένα προϊόντα έχουν φθάσει σε επίπεδα ρεκόρ που εγείρουν ερωτήματα σχετικά με την οικονομική προσιτότητα των τροφίμων για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, χωρίς ωστόσο να είναι σε θέση να αποτρέψουν τη συμπίεση των περιθωρίων των γεωργών λόγω της δυσανάλογης αύξησης του κόστους των εισροών, ιδίως της ενέργειας και των λιπασμάτων. Η σοβαρότητα της κατάστασης αναγνωρίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στα συμπεράσματα¹ της τελευταίας συνόδου του στις 30-31 Μαΐου, με τα οποία παρέχεται καθοδήγηση στα θεσμικά όργανα της ΕΕ για περαιτέρω δράση.
2. Σε συνέχεια των πληροφοριών που παρασχέθηκαν στο Συμβούλιο στις 18 Μαΐου με το έγγραφο 9221/22 και των πληροφοριών που πρέπει να υποβληθούν από τα κράτη μέλη και να συγκεντρωθούν στο έγγραφο (9870/22) σχετικά με την κατάσταση των εσωτερικών γεωργικών αγορών της ΕΕ, αξίζει να επισημανθούν οι κάτωθι πρόσφατες πληροφορίες.
 - Η κατάσταση της αγοράς σιτηρών στην ΕΕ ήταν θετική μέχρι πρόσφατα. Οι τιμές ήταν πολύ υψηλές για τους γεωργούς και οι προοπτικές συγκομιδής αρκετά καλές. Η παρατεταμένη ξηρασία σε ορισμένες περιοχές σε συνδυασμό με καύσωνες κατά τη διάρκεια του Μαΐου προκάλεσε ορισμένες ανησυχίες. Κατά συνέπεια, οι τελευταίες προβλέψεις της Επιτροπής για τα σιτηρά μειώθηκαν κατά περισσότερο από 2 εκατ. τόνους (από 295,8 σε 293,1 εκατ. τόνους). Η μείωση αυτή αφορά κυρίως το κριθάρι και τον αραβόσιτο (για τον αραβόσιτο η αρχική πρόβλεψη ανέφερε πρωτοφανή επίπεδα παραγωγής) και δεν επηρεάζει τον μαλακό σίτο.

¹ (EUCO 21/22)

- Οι προοπτικές για τις εξαγωγές της ΕΕ εξακολουθούν να είναι πολύ θετικές. Οι εξαγωγές μαλακού σίτου της ΕΕ κατά την επόμενη περίοδο προβλέπεται να ανέλθουν σε 38 εκατ. τόνους, το υψηλότερο επίπεδο που έχει σημειωθεί ποτέ. Αυτό επιβεβαιώνει τη δυνατότητα της ΚΓΠ να συμβάλει στην παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια. Οι συνολικές εξαγωγές σιτηρών (σιτάρι, κριθάρι, αραβόσιτος) θα μπορούσαν να ανέλθουν σε περίπου 54 εκατ. τόνους (ελαφρώς κάτω από το ρεκόρ των 55 εκατ. τόνων το 2019/20).
 - Είναι θετικό ότι η παραγωγή ελαιούχων σπόρων στην ΕΕ αναμένεται πλέον να αυξηθεί σημαντικά χάρη στην αύξηση της έκτασης (+ 6 %, ιδίως με τον ηλιάνθο που επωφελείται από την παρέκκλιση για τις περιοχές οικολογικής εστίασης), ενώ η παραγωγή προβλέπεται να αυξηθεί κατά το ίδιο ποσοστό. Αυτή η θετική εξέλιξη θα επιτρέψει στην αγορά της ΕΕ να αντιμετωπίσει τη χαμηλότερη διαθεσιμότητα ελαιούχων σπόρων από την Ουκρανία.
 - Αντίθετα, δεν υπάρχει σημαντική αλλαγή στα ζωικά προϊόντα κατά τις τελευταίες δύο εβδομάδες. Οι τιμές παραμένουν υψηλές, αλλά εξακολουθούν να μην αντισταθμίζουν το υψηλό κόστος των ζωοτροφών και της ενέργειας, μεταξύ άλλων και για το χοίρειο κρέας.
 - Ομοίως, ο τομέας των οπωροκηπευτικών εξακολουθεί να επηρεάζεται από το αυξανόμενο κόστος των εισροών και τις ελλείψεις στη διαθεσιμότητα ορισμένων εισροών και υλικών, καθώς και από τις μειωμένες εξαγωγικές ευκαιρίες λόγω του συνεχιζόμενου πολέμου.
3. Όσον αφορά την κατάσταση στην Ουκρανία, ενώ συνεχίζεται η σπορά αραβόσιτου, ηλιάνθου και σόγιας, εκτιμάται τώρα ότι η συγκομιδή είναι πιθανό να μειωθεί κατά 40-50 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και όχι κατά 20-30 %, όπως ήταν η εκτίμηση πριν από δύο εβδομάδες. Υπό τις παρούσες συνθήκες, ακόμη κι αυτό θα αποτελούσε θετική εξέλιξη.
4. Όσον αφορά τις διεθνείς πτυχές της παραγωγής και του εμπορίου σιτηρών, το Διεθνές Συμβούλιο Σιτηρών (IGC) προβλέπει ότι η παγκόσμια **παραγωγή σίτου** θα συρρικνωθεί το 2022/23 στο ύψος των 769,0 εκατ. τόνων (-1,6 % σε ετήσια βάση). Σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, οι προοπτικές αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω για την Ινδία και τις ΗΠΑ ιδίως, και αντισταθμίστηκαν εν μέρει από αυξήσεις για την Αυστραλία και τη Ρωσία. Σε συνδυασμό ιδίως με την αύξηση του πληθυσμού στην Αφρική και την Ασία, η παγκόσμια κατανάλωση αναμένεται να αυξηθεί ελαφρά σε 780,2 εκατ. τόνους (+ 0,3 % σε ετήσια βάση), αποτελώντας πιθανόν νέο ρεκόρ, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ως τροφίμων σε 546,2 εκατ. τόνους (+ 0,5 %). Τα τελικά αποθέματα εκτιμώνται στο χαμηλότερο τετραετές επίπεδο των 270,9 εκατ. τόνων (-4,0 %), εκ των οποίων το 50 % αποδίδεται στην Κίνα. Το παγκόσμιο εμπόριο αναμένεται να αυξηθεί ελαφρώς σε 194,0 εκατ. τόνους (+ 0,2 %), με την ΕΕ (38 εκατ. τόνοι) να παραμένει ο μεγαλύτερος εξαγωγέας, ακολουθούμενη από τη Ρωσία με 37 εκατ. τόνους.

5. Η πρόβλεψη για την **παραγωγή αραβοσίτου** 2022/23 είναι εξαιρετικά αβέβαιη στην παρούσα φάση λόγω των αβεβαιοτήτων στην Ουκρανία και της συνεχιζόμενης συγκομιδής στη Νότια Αμερική για το καλλιεργητικό έτος 2021/22. Το IGC προβλέπει μείωση της παγκόσμιας παραγωγής στους 1.183,8 εκατ. τόνους (-2,5 % σε ετήσια βάση) το 2022/23 από την παραγωγή ρεκόρ της προηγούμενης περιόδου. Η σπορά καθυστέρησε σημαντικά στις ΗΠΑ λόγω ασυνήθιστα ψυχρού και υγρού καιρού, γεγονός που δυσχεραίνει τις προβλέψεις για το ύψος των αποδόσεων. Μετά από αναθεώρηση της παραγωγικότητας προς τα κάτω, η παραγωγή προβλέπεται να ανέλθει σε 367,3 εκατ. τόνους (-4,3 %). Με μειωμένες διαθέσιμες ποσότητες και υψηλές τιμές, η κατανάλωση αραβοσίτου αναμένεται να μειωθεί κατά 0,6 % από το ρεκόρ της προηγούμενης περιόδου σε 1.200 εκατ. τόνους, συμπεριλαμβανομένων 710,2 εκατ. τόνων (-0,6 %) για χρήση σε ζωοτροφές. Τα τελικά αποθέματα αναμένεται να μειωθούν κατά 5,6 % σε 269 εκατ. τόνους, εκ των οποίων το 65 % αποδίδεται στην Κίνα. Λόγω της μειωμένης παγκόσμιας προσφοράς και της αβέβαιης διαθεσιμότητας από την Ουκρανία, το παγκόσμιο εμπόριο προβλέπεται να συρρικνωθεί κατά 4,6 % σε 166,3 εκατ. τόνους το 2022/23.
6. Όσον αφορά τις προοπτικές παραγωγής σιτηρών σε μεγάλες χώρες παραγωγής, η **Ινδία** ανέμενε αρχικά να σημειώσει ρεκόρ συγκομιδής το 2022, ωστόσο, ένα πρώιμο κύμα ακραίας ζέστης έπληξε το δυναμικό απόδοσης και η πρόβλεψη για την παραγωγή μειώθηκε κατά 6 εκατ. τόνους σε 105 εκατ. τόνους (-4,2 % σε ετήσια βάση). Για να εξασφαλιστεί ο εγχώριος εφοδιασμός και να ελεγχθεί ο πληθωρισμός των τροφίμων, η κυβέρνηση αποφάσισε να απαγορεύσει τις εξαγωγές σίτου.
7. Στις **ΗΠΑ**, οι συνθήκες καλλιέργειας χειμερινού σίτου παραμένουν ως επί το πλείστον κακές, ιδίως όσον αφορά το σιτάρι HRW. Επιπλέον, οι εαρινές σπορές σίτου καθυστερούν λόγω του υπερβολικά υγρού και ψυχρού καιρού. Οι φυτεύσεις αραβοσίτου ήταν επίσης βραδύτερες από ό,τι συνήθως μέχρι σήμερα, αν και οι εργασίες επιταχύνθηκαν τελευταία.
8. Στη **Βραζιλία**, οι επίσημες προβλέψεις αναφέρουν παραγωγή ρεκόρ το 2021/22 που ανέρχεται σε 114,6 εκατ. τόνους, παρά τις ανησυχίες για ξηρές συνθήκες. Η συγκομιδή της πρώτης σοδειάς αραβοσίτου είναι πλήρης κατά 85 %, ενώ μόλις ξεκίνησε ο τεμαχισμός της δεύτερης καλλιέργειας (safrinha). Με την πρόοδο της συγκομιδής, οι διαθέσιμες προς εξαγωγή ποσότητες αναμένεται να αυξηθούν απότομα από τον Ιούλιο και μετά.
9. Οι **διακυμάνσεις των τιμών** των σιτηρών έγιναν πάλι εντονότερες, ιδίως του σιταριού. Μετά την απαγόρευση των εξαγωγών σίτου που επέβαλε η Ινδία, οι τιμές αυξήθηκαν σε νέα υψηλά επίπεδα, με πρόσθετες ανησυχίες να δημιουργούνται από τις κακές καλλιεργητικές συνθήκες στις ΗΠΑ και τις καθυστερήσεις στη συγκομιδή. Στη συνέχεια, οι τιμές άρχισαν να μειώνονται ανταποκρινόμενες στις φήμες/ελπίδες για άνοιγμα θαλάσσιου διαδρόμου για τις ουκρανικές εξαγωγές σιτηρών, στις προοπτικές για πρωτοφανές ύψος συγκομιδής σίτου στη Ρωσία, καθώς και στους φόβους για οικονομική επιβράδυνση που θα συμπιέσει τη ζήτηση. Η κατοχύρωση κερδών στις αγορές συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης μετά τα πρόσφατα υψηλά επίπεδα συνέβαλε επίσης στην καθοδική πίεση.

10. Για να αξιολογηθεί η κατάσταση με πιο ολοκληρωμένο τρόπο, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη τα μέτρα που έχουν ήδη προταθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή για να στηριχθεί ο γεωργικός τομέας και ως συμβολή στην εκπλήρωση του ρόλου της ΕΕ ως παγκόσμιου παρόχου τροφίμων που εξακολουθεί να συμμετέχει πλήρως στην περιβαλλοντική μετάβαση. Ανακοινώθηκαν κατά κύριο λόγο στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Διασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων τροφίμων» που εκδόθηκε στις 23 Μαρτίου 2022 [COM(2022)133 final] και συνοψίζονται κατωτέρω:
- i) Δέσμη μέτρων στήριξης ύψους 500 εκατ. EUR, χρησιμοποιώντας μεταξύ άλλων το αποθεματικό κρίσης, για τη στήριξη των παραγωγών που πλήττονται περισσότερο από τις σοβαρές συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία. Στη βάση αυτή, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να παράσχουν πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη στους γεωργούς για να συμβάλουν στη γενικότερη επισιτιστική ασφάλεια ή να αντιμετωπίσουν τις διαταραχές της αγοράς λόγω του αυξημένου κόστους των εισροών ή των εμπορικών περιορισμών.
 - ii) Αύξηση των προκαταβολών άμεσων ενισχύσεων, καθώς και των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης με βάση την έκταση και τα ζώα, με αποδέκτες τους γεωργούς, από τις 16 Οκτωβρίου 2022.
 - iii) Μέτρα για δίκτυο ασφαλείας στο πλαίσιο της αγοράς με σκοπό τη στήριξη της αγοράς χοιρείου κρέατος λόγω της ιδιαίτερα δύσκολης κατάστασης του τομέα.
 - iv) Έκτακτη και προσωρινή παρέκκλιση για να επιτραπεί η παραγωγή οποιωνδήποτε καλλιεργειών για τρόφιμα και ζωοτροφές σε γη υπό αγρανάπαυση, διατηρώντας παράλληλα το πλήρες επίπεδο της ενίσχυσης οικολογικού προσανατολισμού για τους γεωργούς. Αυτό θα διευρύνει την παραγωγική ικανότητα της ΕΕ παρά την περιορισμένη διαθεσιμότητα γόνιμων εκτάσεων.
 - v) Η Επιτροπή πρότεινε ένα νέο, αυτόνομο προσωρινό πλαίσιο κρίσης που καλύπτει επίσης τους γεωργούς, τους παραγωγούς λιπασμάτων και τον τομέα της αλιείας. Το μέτρο αυτό επιτρέπει τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων σε γεωργούς που πλήττονται από σημαντικές αυξήσεις του κόστους των εισροών. Οι τιμές των λιπασμάτων και ο εφοδιασμός των γεωργών θα παρακολουθούνται, ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν τίθενται σε κίνδυνο οι προοπτικές για τη συγκομιδή στην ΕΕ.
 - vi) Για την αντιμετώπιση του κινδύνου έλλειψης ζωοτροφών και την αύξηση των εισαγόμενων προμηθειών, ιδίως όσον αφορά τον αραβόσιτο, η Επιτροπή παρείχε καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τη χρήση του άρθρου 18 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 396/2005 για την ταχεία θέσπιση προσωρινών εθνικών ανώτατων ορίων καταλοίπων (ΑΟΚ), όπου αυτό δικαιολογείται, χωρίς να υπονομεύονται τα πρότυπα ασφαλείας μας.

- vii) Στις 20 Μαΐου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε απόφαση για τη συλλογή μηνιαίων στοιχείων σχετικά με τα επίπεδα των αποθεμάτων σιτηρών, ελαιούχων σπόρων και ρυζιού στην ΕΕ. Η απόφαση αποτελεί άμεση συνέχεια της ανακοίνωσης με τίτλο «Διασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων τροφίμων» που υποβλήθηκε στις 23 Μαρτίου. Στόχος είναι η καλύτερη παρακολούθηση των επιπέδων των αποθεμάτων στο σημερινό περιβάλλον υψηλών τιμών και αίσθησης αβεβαιότητας σχετικά με τον εφοδιασμό.
- viii) Στις 20 Μαΐου 2022, η Επιτροπή πρότεινε ένα νέο έκτακτο και προσωρινό μέτρο στο πλαίσιο του κανονισμού για την αγροτική ανάπτυξη, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν έως και το 5 % των κονδυλίων του ΕΓΤΑΑ για το 2021 και το 2022 για την αποζημίωση των γεωργών και/ή των γεωργικών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) που πλήττονται περισσότερο από την κρίση αυτή.
- ix) Στις 2 Ιουνίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε κανονισμό που επιτρέπει την εσωτερική αναδιανομή της βοήθειας της ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος της ΕΕ για τα σχολεία ώστε να υπάρξει φροντίδα για τα εκτοπισμένα παιδιά από την Ουκρανία που φοιτούν σε σχολεία της ΕΕ. Ο κανονισμός καλεί τα κράτη μέλη να επανεξετάσουν τα αιτήματά τους για ενωσιακή βοήθεια για το επόμενο σχολικό έτος, από την 1η Αυγούστου 2022 έως τις 31 Ιουλίου 2023, υπό το πρίσμα της πρωτοφανούς κατάστασης που απαιτεί αλληλεγγύη προκειμένου να μειωθεί η επιβάρυνση για όσους βρίσκονται στην πρώτη γραμμή δράσης ως προς τη φροντίδα των εκτοπισμένων παιδιών από την Ουκρανία.
- x) Επιπλέον, αναγνωρίζοντας ότι η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στον προγραμματισμό της μελλοντικής ΚΓΠ, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να αναγκαστούν να αναθεωρήσουν ορισμένες από τις αρχικές προτάσεις τους σχετικά με τα στρατηγικά σχέδια της ΚΓΠ. Ειδικότερα, θα μπορούσε να υπάρχει περιθώριο να ενισχυθούν τα στοιχεία εκείνα των σχεδίων που αποσκοπούν στην αύξηση της ανθεκτικότητας του τομέα. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να αναθεωρήσουν τα στρατηγικά τους σχέδια για την ΚΓΠ με σκοπό να στηρίξουν τους γεωργούς στην υιοθέτηση πρακτικών που βελτιστοποιούν την αποδοτικότητα των λιπασμάτων μειώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη χρήση τους. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί ιδίως μέσω της γεωργίας ακριβείας, αλλά σημαντικό ρόλο παίζουν επίσης η βιολογική γεωργία, η αγροοικολογία και η αποδοτικότερη χρήση μέσω της παροχής συμβουλών και της κατάρτισης σχετικά με τη διαχείριση των θρεπτικών ουσιών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει εν προκειμένω να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες του στρατηγικού τους σχεδίου για την ΚΓΠ, καθώς και να βελτιστοποιήσουν και να μειώσουν τη χρήση άλλων εισροών, όπως τα αντιβιοτικά και τα φυτοφάρμακα, και να επενδύσουν στην ανθρακοδεσμευτική γεωργία.

11. Συμπερασματικά, με βάση τις ανωτέρω πληροφορίες και τις πρόσφατες κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, οι υπουργοί καλούνται να σχολιάσουν πιθανές μελλοντικές ενέργειες για την περαιτέρω άμβλυση της τρέχουσας κατάστασης σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο και να παράσχουν τυχόν πρόσθετες πληροφορίες που θεωρούν συναφείς.
-